

mater, da so prišli gledat. In dobro mi je délo, ko so me pohvalili. Prinesel sem jim tudi večkrat s seboj zlati grmiček ali »tavžentrožo« za zdravilo. — Na »vrtu« smo imeli lan. Mati so me večkrat vprašali, kako je že kaj velik; jaz pa sem vzel travo ter zmeril vsak dan tisto stebelce, ki se mi je zdelo najdaljše, da bi le mater razveselil. — No, kadar so opazili kaj nove škode, bil sem hudo grajan. Škode pa je bilo tistokrat največ, ko sva hodila s tovarišem na naš oreh sedet. Stal je ob meji našega »vrtu« in lahko se je prišlo nanj. Pa sva si napravila po vejah klopi in mize. — Nekega dne za kriči nekdo pod orehom: »Kdo je tu gori?« Moj tovariš se je tako vstrašil, da je cepnil s klopi na zemljo in si zvinil roko. Zakričal pa je bil orožnik, ki se je tiho priplazil k orehu, misleč vjeti kakega hudodelnika. — Od tega dne nisva bila več na drevesu.

Nedeljo popoldne je bilo veselo na paši. Tedaj so drdrale mimo po cesti raznovrstne kočije iz mesta. To je bilo za-me! Prišla pa sta navadno tudi oče in mati ter mi prinesla kako žemljico ali belega kruha. — Tudi takrat sem šel rad na pašo, ko sem pričakoval očeta iz mesta. Prazni niso prišli nikdar. — Ko mi je nekoč krava ušla in sem jo vjel, privezal sem ji glavo k nogi, kakor sem bil videl na nekem drugem pašniku. Prišli pa so mati, pogledali kravo in dejali: »Ali se ti nič ne smili žival? Glej, hudi obadi so jo pikali in — hoteč se jih rešiti, je pobegnila. Sedaj si jih pa še z glavo ne more odganjati. In kako jo noga boli!« — Hitro sem odvezal belki vrv in nisem je več spenjal. Nikoli pa mi ni bilo tako hudo, kakor takrat, ko je prišel tisti mož s črno kapo z rumenim trakom, ki davke tirja in kojega se tako bojé. Nekoč namreč niso bili o pravem času plačali dače, pa je prišel tudi k nam. Ker ni bilo denarja pri roki, zapisal je kravo. Takrat sem vso noč jokal in tulil, menéč, da nam jo odžene. A stariši so še o pravem času poravnali. Jaz pa sem potem mnogo rajši gonil belko na pašo.

V j u t r u.

(Ivan Dragomir.)

Mirna, tiha noč še objemlje pokojno zemljo. Nekaj ljubkih zvezd še brli tu in tam po temnosivem nebu. Polagoma tudi te zbledé z neba; le danica se še kaže v vsi svoji krasoti. Bleda luna še enkrat upre svoj oslabei svit v skromna znamenja na križišču potov; še enkrat čarobno zatrepeče njen svit na gladini vaškega ribnjaka — potem pa tudi ona zatone za smrekovimi gozdi.

Vlažen, jutranji vetrec potegne po zemlji, izredka popihava v lahnih valčkih. Z neba mežerá hladna rosica. Sliši se vzdržani, nejasni šepet noči, drevje slabo šumi, oblito je še s sencami; vse je še mirno in tiho, vse še sladko sniva...

Le gori na gričku se že giblje neka senca. Počasi se pomika proti cerkvi; kmalu zgine pod zvonikom. Gori v linah se počasi zamaje veliki

zvon. Pretresljivo, veličastno in mogočno zadoni prvi glasnik novega jutra z malega holma doli v mirno, tiho dolinico. Trepetajoč hitijo zvoki po opojnem zraku do slednjega kotička. Lahno pobožajo v uho trudnega kmetiča, ko še sladko spava. Nevšečno se zgane, vzdigne glavo, prekriža se in moli. Zvon pa brni še dalje . . .

Prvemu oznanjevalcu novovstajajočega jutra se kmalu pridruži še drugi. Na gredi v podstrešju samozavestno zapoje petelin. Njegove tovarišice zaspajo privzdignejo glave, pogledajo na okrog: še vse je temno; zato zopet stisnejo kljune v perje. Temu klicu se pridruži še drugi, tretji in četrti; kmalu si odpevajo iz vseh podstrešij tja v mirno, tiho noč . . .

Regajočim žabam doli v ribnjaku je ta klic na vso moč zopern. Druga za drugo poskačejo z brega v vodo, stisnejo se v kotičke in utihnejo.

Debeloglava sova gori v hosti tudi preneha s svojimi mrtvaškimi klici. Ker je že zaspana, zleze v svojo duplo, skrito v gabriji med dvema razpokanima skalama. Nevoljna si misli: dan ni za me, ta je za druge; svobodno vsak po svoje.

Rogači in drugi hrošči prenehajo s svojim brenčanjem. Božji volek se zboji hladne jutranje sapice, stisne se v luknjico, zadremle in utihne s svojim čerí, čerí. Kosmati netopir popusti mušice, obesi se z nogami za tram v podstrešju, kjer prespi cel dan. Celó petelini po vasi za nekaj časa utihnejo: vse objame še jedenkrat jutranja tišina.

Ta čas se jame na vzhodu svetliti, zrak vedno bolj blede, sence se umikajo, predmeti so vidnejši, mrak se lovi le še okrog podstrešij; nebo postaja jasno in čisto. Zdani se.

Izza smrekovih gozdov tam na vzhodu pripluje zora, ona neutrudljiva predhodnica jutranjemu solncu. Ves vzhodni rob neba živo zarudi, zarja se vname in čisti, zlati trakovi šinejo po nebu. Kmalu se zopet razlijejo kakor nežna tančica visoko gori po nebu na vse strani.

Ognjena zarja nato vsprejme zlato solnce v svoje rujne dvore, ko ji pripluje nasproti. Nekam vođeno in motno je še to bagreno solnce. Videti je, kakor bi se ravnokar izkopalo v morju. S prvimi, zlatimi žarki poljubi solnce škrbaste čeri gorenjskih mogotcev. V zlatih, živo bliščečih barvah čarobno zažaré tedaj s snegom in ledom pokriti vrhovi gorskih velikanov. Nato izlije solnce svoje žarke na bele cerkvice po gorah. Zlati križi vrhu zvonikov ljubko zablišče v solnčnem svitu. Kmalu se solnce toliko pomakne izza hribov, da izlije svoj svit po vsi naravi.

S svitom pa dihne solnce v naravo tudi novo, sveže življenje. Po rosní travi zablišči tedaj nepregledno morje lesketajočih se biserov. Vzbudivše se cvetke odprejo svoje male čašice, obrnejo jih proti ljubemu solnčku, da jim pošlje gorak žarek k novemu življenju.

Do sedaj so mali ptički čepeli poskriti v grmičju. Gugali so se na tankih vejicah in dremali. Tu pa posije solnčni žarek marsikomu ravno v malo očesce. Nevšečno se zgane, čivkne nekaterikrat in nevedé zdrkne z vejice. Prej ali slej prisili želodec vse zaspančke, da odrčijo iz grmičja in si poiščejo hrane.

S smrekovih vršičkov ob pobočju hriba se vzdignejo zaspane vrane. Nekaj časa se divje kričej pojava sem in tja, potem pa se usujejo naravnost na žitno polje.

Pri vrhu rebri se vzdigne iz biserne trave polnodoneči slavec. Z ljubeznivimi, srceтопеčimi melodijami žgolí jutrnjico svojemu vsegamogočnemu Stvarniku.

Poglejmo še domov! Za vrati je slišati zaspane glasove, po veži odmevajo koraki, vrata ječe zaškripljejo in na pragu se prikaže hišni gospodar. Najprej se ozre na nebo: vreme kaže dobro. Nato krene proti hlevu, od koder ga že pozdravlja mukanje živine. Ko vstopi, uprejo se vseh oči v njega, krave zamukajo, konji zarezgečejo, žebiček ga celó povoha izza ograje. Gospodar si ne more kaj, da ga ne bi pobožal tega ljubljence svojega. Nato vzbudi pastirja, da nakrmi živino.

Zunaj pred vrati ga še Rjavec zaspano pogleda iz svoje utice. Počasi se prikobaca iz nje, stegne se prav leno pred gospodarjem, skoči proti njemu in ta ga zadovoljen potaplja po glavi. Tako si voščita »dobro jutro« stara prijatelja.

Za gospodarjem se na pragu prikaže kmalu še hišna gospodinja. Iz pehara, katerega ima v roki, vrže na tla nekaj pestij zrnja za kuretino. »Graha, ciba, ná, ná! Čopka, pika, ní, ní!« kliče jih zaporedoma. Mogočni petelin prvi prikorači na čelu svoji družinici k skupnemu obedu na dvorišče. K njim prifrčijo z lipe še nenasitni vrabci. Tudi tem vrže gospodinja nekaj zrn v stran. Še mačka žalostno primijavka od ogla sem, muza se okrog gospodinje, prede in gode, dokler je ne spravi v kuhinjo, da tudi ona kaj dobi za zajtrk.

Da bi tudi za kosce prej pripravile kosilo, zasučejo se pridne dekle že prav zgodaj okrog ognjišč. Vsaka namreč hoče biti prva s kosilom pri koscih, a zadnja nobena. Kmalu se pokadi iz vseh dimnikov po vasi; ker ne pihlja nobena sapica, dvigne se iznad vaških hiš kadeči se dim kakor mogočno stebrovje visoko gori pod nebo. Toda jutranje solnce se z vso silo upre vanj, prežene ga in razkadi.

Kmalu nato se prične po vasi šele pravo življenje, vrvenje in drvenje na vse strani. Nekateri se pripravljajo, da pojdejo orat, drugi hitijo na polje, tretji v travnik in senožet, četrti zopet v gozd — in tako vse vkrižem, ta sem, drugi tja. Sedaj je še čas, dokler je še hladno; kadar pride poldnevna vročina, ne bo skoro moč delati.

Ko je že vse z doma, stopi mati še v stransko sobico, kjer spijo otroci. Temu in onemu rahlo položi roko na čelo — to neki najprej prebudi dušo — ter jih kliče: »Vstanite, otroci, vstanite, čas je! Solnce je že za moža visoko, in vi še spite, ali vas ni sram?« Otroci so naglo iz postelj, umijejo se, mati jim pomaga napraviti se, potem še skupno odmolijo jutranjo molitev in hajdi k zajtrku!

Ta čas se je solnce pomaknilo že visoko gori na nebo. Z doma je odšlo vse, kar je moglo; le stare ženice in otroci so ostali doma za varhe. Po polju in travnikih pa postane sčasoma vse živo: tu znašajo urna dekleta kopice,

tam ob poti kosci kosijo, gori v rebri stopa kmetič za plugom, drugi tik njega seje ozimino; doli v ravni na jedni njivi žanjejo, na drugi okopavajo, na tretji plevejo, in tako ti prav povsod, kamor se obrneš, mrgolijo pridni ljudje. — Mi pa, dragi čitatelji, želimo jim prav prisrčno, naj rosi blagodejni dežek božjega blagoslova na njih trudapolno delo!

Še ga ni.

„Se iz boja že prihaja
In na dom hiti,
Kje pa oče moj ostaja,
Da ga zdaj še ni?“

Z zadnjim možem pa iz boja
Vest ji dojde ta:
On je legel v kraj pokoja
Strtega srcá ...

„Kmalu, kmalu, sinček mali,
Dojde oče tvoj,
Morda ž njim se vzradovali
Bomo še nocoj!“ —

Ni na griček več hodila
Mati tožnih lic,
Pač pa mnogo porosila
Je za njim solzic.

In na griček hodi mati
S sinčkom na ogled,
Saj pač vé, da kmalu z brati
Vrne mož se bled.

Sinček pa še vedno skakal
Je na griček sam,
Vedno še očeta čakal,
Čakal ga od — tam.

Z griča slednji dan ozira
V širno se raván,
V daljo slednji dan upira
Svoj pogled — zaman.

Dolgo v širno plan obračal
Rosne je oči,
Slednjič k materi se vračal
Z vzdihom — „še ga ni!“

Ciril Vuga.

Listje in cvetje.

Iz mojega spisovnika.

(Priobčil Ant. Maier.)

11. Sv. Alojzij

je bil rojen l. 1568. v Kastiljonu na Laškem. Bil je najstarejši sin kneza Ferdinanda Gonzage. Njegova mati, Marta, izredila ga je v božjem strahu. Njegova angeljska čistost, pridnost in pobožnost je spodbujala mlade in stare. Ko je odrasel, odpovedal se je pravici kastiljonske

grofije in stopil v jezuitovski red. Njegova gorečnost in sveta blagodušnost mu je pridobila tudi v samostanu ljubezen vseh tovarišev. Častili so ga kot zgled krščanske popolnosti. Leta 1591. se je vnela v Rimu huda kužna bolezen. Tudi Alojzij je oskrboval neko bolnico. V tem svetem opravilu pa je še on zbolel in umrl 21. dan rožnika l. 1591. Po pravici stavi cerkev svetega Alojzija mladini v zgled in posnemo. Njegova podoba se prav lepo poda vsaki šoli.